

Nr 573.

Av herr **Bengtsson** i Kullen, om avslag å *Kungl. Maj:ts proposition, nr 209, angående ytterligare utvidgning av ångkraftstationen i Västerås.*

Genom proposition nr 209 har Kungl. Maj:t den 9 mars 1934 föreslagit riksdagen att *dels* till ytterligare utvidgning av ångkraftstationen i Västerås för budgetåret 1934/1935 under Utgifter för kapitalökning, I. Statens affärsverksamhet, D. Statens vattenfallsverk anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, av kronor 750,000; *dels ock* höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 under rubriken »F. Lånemedel» upptagna inkomstposten »Övriga lånemedel» med motsvarande belopp.

Den nu ifrågasatta utökningen av ångkraftstationen i Västerås har av propositionen att döma närmast föranletts av den lågvattensperiod, vari vi nu befinna oss. I detta avseende anför vattenfallsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1934 bland annat följande:

»Det var väntat, att belastningen skulle stiga hos vattenfallsverket vid vattenbrist, därför att dess abonnenter på reservkraft intensivare utnyttja sina abonnemang och i vissa fall öka dessa. Detta har även blivit förhållandet. I högre grad än som var väntat har emellertid överuttagning ägt rum. Från åtskilliga håll, där man normalt icke tager kraft från vattenfallsstyrelsen, har därjämte begärts undsättningskraft.»

Statens vattenfallsverk har, såvitt propositionen ger vid handen, under senaste lågvattensperiod icke endast kunnat fullgöra sina normala kraftleveranser utan även varit i stånd att *dels* medgiva *överuttagning* av reservkraft, *dels* leverera *undsättningskraft* till sådana håll, där man normalt icke tager kraft från vattenfallsstyrelsen.

Trots en enastående vattenbrist har vattenfallsstyrelsens krafttillgångar således varit mer än tillräckliga för att upprätthålla styrelsens normala affärsverksamhet. Under innevarande år tages den under byggnad varande kraftstationen vid Vargön, Göta älv, i bruk. Därmed erhålles ett krafttillskott å c:a 20,000 kilowatt. Nästa år beräknas kraftstationen vid Malfors i Motala ström bliva färdig, varigenom ytterligare c:a 20,000 kilowatt erhållas. Därefter komma vid färdigställande av det privata kraftverket vid Krångede i Indalsälven *till en början* ej mindre än c:a 60,000 kilowatt — eller samma kraftmängd som Älvkarleby lämnar — att öka krafttillgångarna i mellersta Sverige. I den mån Bergslagsbruken såsom delägare i Krångedeverket övergå till denna kraftkälla, kommer den Älvkarlebykraft, som de nu använda, att frigöras och bli disponibel för andra ändamål. Med nu nämnda vattenkraftstationer komma mellersta delarna av landet att bli väl försedda med kraft under lång tid framåt. Något behov av tillgång till så avsevärda mängder reservkraft genom utökning av Västerås kraftstation, som med propositionen avses, föreligger således icke.

Att vissa industrier och samhällen, vilka i normala fall få sitt kraftbehov fyllt från egna vattenkraftstationer, ställts inför betydande svårigheter under vattenbristen och åsamkats höga kostnader för erhållande av reservkraft är allmänt känt. Genom det samarbete, som etablerats mellan dylika kraftverk, ångkraftstationer och statens vattenfallsverk — det av vattenfallsstyrelsen benämnda *svenska systemet* — har emellertid ett tillvaratagande av befintliga anläggningars sammanlagda kraftproduktion varit möjligt. Så har bland annat Stockholms stad med sitt mäktiga ångreservkraftverk lämnat en värdefull hjälp till vattenbristens övervinnande.

Där ångkraftstationer förekomma, ha de tillkommit för att komplettera eller vid behov ersätta befintliga vattenkraftstationer. Ju mindre de användas, desto större blir kostnaden för den producerade energin per enhet räknat. Dylika kraftstationer böra därför ej inrättas större än vad som nödvändigtvis kräves. Den föreslagna utökningen av Västerås kraftverk har beräknats kosta 1,250,000 kr. Den erfordras icke, såsom ovan påvisats, för säkerställande av vattenfallsstyrelsens normala kraftleveranser utan skulle komma att tjäna såsom reserv för enskilda eller kommunala kraftverk, som sakna tillgång till erforderlig reservkraft vid vattenbrist. För dylika ändamål har icke riksdagen, såvitt jag vet, avsett de medel, som beviljats för utbyggande av statens kraftverk. Ett beviljande av det nu begärda anslaget, som jämväl innebär att riksdagen bindes att nästa år bevilja ytterligare 500,000 kr. för samma ändamål, skulle följaktligen innebära ett avsteg från riksdagens uttalade mening att vattenfallsverket skall utgöra ett affärsverk i ungefärlig likhet med privata kraftproducentföretag och ej ett stöd för dessa. Det är utan tvekan tydligt att kostnaderna för en ångkraftanläggning för att lämna »undsättningskraft», såsom vattenfallsstyrelsen uttrycker sig, kanske vart 10:e år, till håll, där man normalt icke tager kraft från vattenfallsstyrelsen, icke kunna bestridas av inkomsterna från motsvarande kraftleveranser. Dessa kostnader måste därför bäras av det allmänna, om de ej, såsom troligt är, fördelas på vattenfallsstyrelsens ordinarie abonnenter. Det är således att befara att den reduktion av krafttaxorna, som dessa senare och framförallt landsbygdsabbonenterna kräva, ej blir möjlig trots det lägre ränteläget för statens lån, i den händelse riksdagen skulle genom bifall till propositionen slå in på den av vattenfallsstyrelsen föreslagna vägen att på det allmännas bekostnad tillhandahålla undsättningskraft vid exceptionell vattenbrist åt industrier och andra, vilka själva undandraga sig kostnaderna för hållande av dylik reserv.

Med stöd av vad här anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 209.

Stockholm den 17 mars 1934.

Emil Bengtsson.